

รายงานผลสำรวจอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
และการทุจริต ประจำปี 2565 - ฉบับประเทศไทย

**เตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคาม
จากการทุจริตภายนอกที่สูงขึ้น**

ภาพรวม

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ภูมิทัศน์การดำเนินธุรกิจได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากโควิด-19 เช่น การถูกจำกัดการเดินทาง พนักงานทำงานจากบ้าน และเข้าถึงทรัพยากรหรือข้อมูลของบริษัทจากภายนอก ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปใช้ช่องทางดิจิทัลที่เพิ่มมากขึ้น

ในขณะเดียวกัน การทุจริตและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วกว่า โดยรูปแบบการโจมตี ของอาชญากรมีความซับซ้อนขึ้น ความเสี่ยงจากอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้น รวมไปถึงภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น การรายงาน ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล หรือ ESG (Environmental, Social and Governance reporting fraud) ห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain fraud) และการต่อต้านการคว่ำบาตร (Anti-embargo fraud)

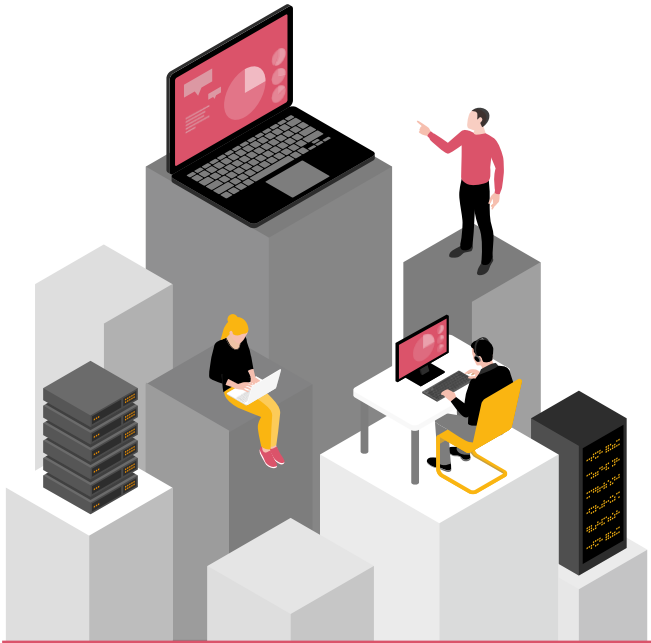
จากผลสำรวจ PwC’s Economic Crime and Fraud Survey 2022 ของประเทศไทย ซึ่ง PwC ได้สำรวจบริษัทชั้นนำกว่า 50 บริษัท โดยครอบคลุมบริษัทสัญชาติไทย และบริษัทข้ามชาติที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย (ซึ่งในรายงานจะใช้คำว่า “บริษัทไทย”) เกี่ยวกับการทุจริต และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน ที่บริษัทเหล่านั้นได้พบเจอในช่วง 24 เดือนที่ผ่านมา เพื่อนำเสนอภูมิทัศน์ด้านการทุจริตที่เกิดขึ้น ในประเทศไทย รวมไปถึงการเปรียบเทียบกับภูมิทัศน์ด้านการทุจริตทั่วโลก เพื่อช่วยให้บริษัทไทยเข้าใจถึงแนวโน้ม ปัจจัยเสี่ยง และภัยคุกคามในด้านการทุจริต และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินที่เกิดขึ้น

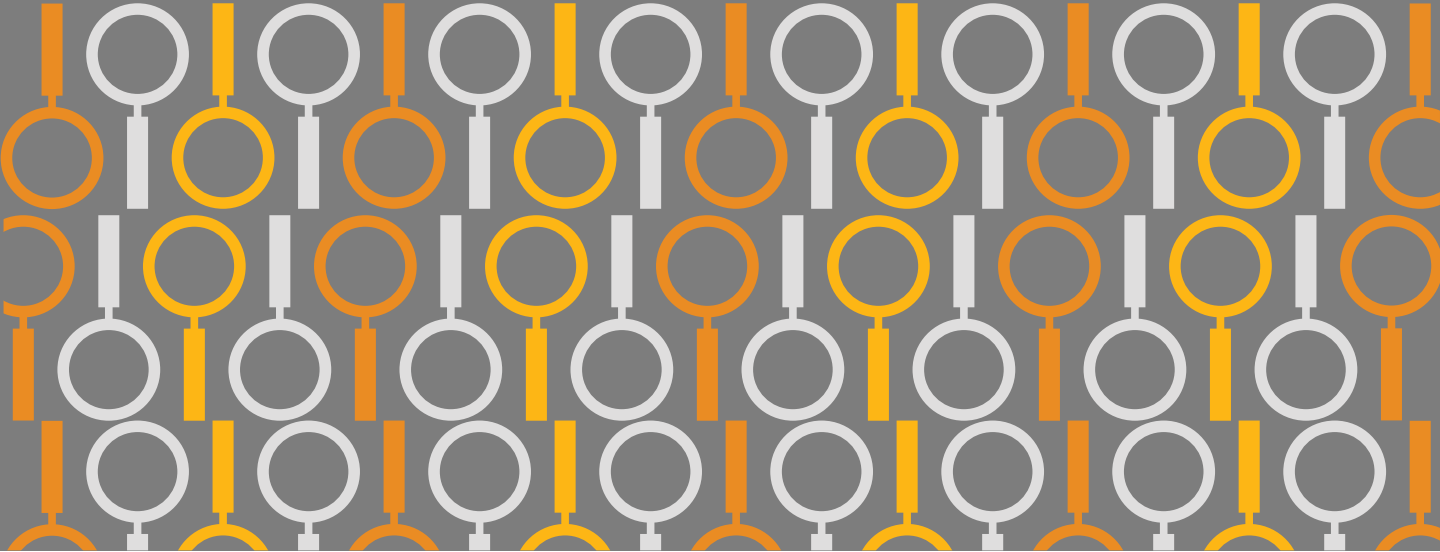
ภัยคุกคามจากการทุจริต และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงินมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยองค์กรต้องจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนจัดให้มีการควบคุมที่ดี และมีเครื่องมือที่เหมาะสมในการตรวจจับ ป้องกัน และตอบสนอง ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ภูมิทัศน์ด้านการทุจริตของประเทศไทย

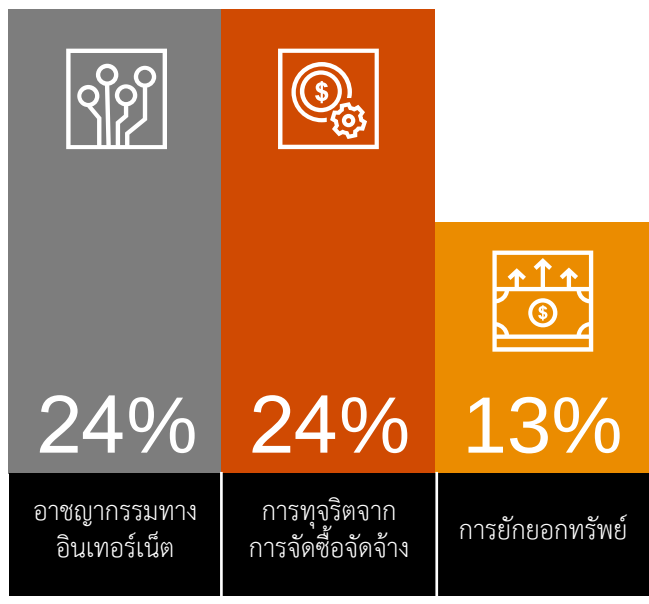
ทั้งนี้ 22% ของบริษัทไทยที่ตอบแบบสำรวจ กล่าวว่าพวกเขาประสบเหตุทุจริต คอร์รัปชัน หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และการเงิน ในช่วงเวลา 24 เดือนที่ผ่านมา แม้จำนวนบริษัทไทยที่ประสบเหตุดังกล่าวไม่ได้มีปริมาณที่สูงมาก หากเทียบกับผลสำรวจจากบริษัททั่วโลก ซึ่งมีปริมาณถึง 46% แต่ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าบริษัทเหล่านั้น มีการป้องกันที่ดี หรือมีประสิทธิภาพ เนื่องจากยังมีความเป็นไปได้ที่บริษัทเหล่านั้น อาจยังไม่ทราบว่ามีการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำทุจริตโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนการเจาะเข้าระบบต่าง ๆ

นอกจากนั้น จากการสำรวจดังกล่าวยังพบว่าบริษัทไทยเพียง 37% ที่มีพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรง ในด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร และการกำกับดูแล (เทียบกับ 43% ทั่วโลก) และน้อยกว่า 30% ตอบว่าจะมีการเพิ่มจำนวนบุคลากรดังกล่าว (เทียบกับ 53% ทั่วโลก) เพื่อป้องกันภัยจากการทุจริต และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน

ทั้งนี้ผลกระทบจากโควิด-19
ยังส่งผลให้บริษัทไทยมีความเสี่ยงที่
เพิ่มขึ้น ซึ่งรวมถึง อาชญากรรม
ทางอินเทอร์เน็ต (24%) การทุจริต
จาก การจัดซื้อจัดจ้าง (24%) และ
การฉ้อโกง (13%)

เนื่องจากจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ 41% มาจาก
อุตสาหกรรมการผลิต จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้
การทุจริตจากการจัดซื้อจัดจ้าง และการฉ้อโกง
อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมักจะพบเจอ
ความเสี่ยงบ่อยครั้งในภาคอุตสาหกรรมดังกล่าว

เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด-19 ที่บริษัทต่าง ๆ ให้พนักงาน
เข้าถึงทรัพย์สินของบริษัทจากภายนอก โดยผลสำรวจพบว่า
ความเสี่ยงของอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจาก
16% ในปี 2563 มาเป็น 24% ในปีนี้ ซึ่งอัตราที่เพิ่มขึ้นได้
สอดคล้องกับผลสำรวจทั่วโลกที่ 29%

ภัยคุกคามดังกล่าวอาจไม่ใช่เรื่องเกินความคาดหมายของ
ใครหลายคน เนื่องจากอาชญากรสามารถหาสมาชิกเพิ่มได้
จากกลุ่มคนว่างงาน ทำให้กลุ่มอาชญากรมีความเชี่ยวชาญ
ค้นหาเป้าหมาย และใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ต่าง ๆ ใน
องค์กร ตลอดจนมีการพัฒนารูปแบบการโจรกรรมต่าง ๆ ที่
มีความซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงการใช้ dark web สกุลเงิน
ดิจิทัล การเจาะข้อมูล การปลอมแปลงข้อมูล และ
เทคโนโลยีอื่น ๆ ที่ช่วยให้กลุ่มอาชญากรสามารถติดต่อ
ประสานงาน และทำธุรกรรมผ่านเครือข่ายที่เติบโตอย่าง
ต่อเนื่อง

อาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตยังมีรูปแบบไร้พรมแดน
(Borderless) กล่าวคือ แฮกเกอร์สามารถโจมตีจากที่ใดก็ได้
ในโลก โดยมักเรียกเงินค่าไถ่ (Ransom) ในรูปแบบสกุลเงิน
ดิจิทัล ซึ่งการป้องกันในรูปแบบเดิม ๆ เช่น การฝึกอบรม
อาจไม่เพียงพออีกต่อไป ทำให้เราเห็นการโจมตีทาง
อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นหน้าที่ขององค์กรที่ต้อง
จัดเตรียมกลยุทธ์เพื่อรับมือและป้องกันตนเองจากอาชญากร
เหล่านี้

3 ภัยคุกคามใหม่

ภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาจเป็นความเสี่ยงที่บริษัทไทยยังไม่ทราบ หรือยังไม่ถูกระบุอยู่ในทะเบียนคุมความเสี่ยง แต่ในอนาคตอันใกล้ อาจส่งผลกระทบอย่างมีนัยในการดำเนินธุรกิจ จึงเป็นความท้าทายขององค์กรต่าง ๆ ในการบริหารจัดการกับความเสี่ยงเหล่านี้ เนื่องจากหากพบเจอภัยคุกคามดังกล่าว อาจส่งผลให้บริษัทไทยไม่สามารถรับมือ หรือมีการบริหารจัดการได้อย่างทันทั่วทั้งที่โดยมีภัยคุกคามใหม่ 3 เรื่องที่ควรเฝ้าระวัง ได้แก่

การต่อต้านการคว่ำบาตร (Anti-embargo fraud)

มีเพียง

6%

ของผู้ตอบแบบสำรวจจากองค์กรทั่วโลกตอบว่า พวกเขาประสบปัญหาการฉ้อโกงจากการต่อต้านการคว่ำบาตรในช่วง 24 เดือนที่ผ่านมา โดยยังไม่มีบริษัทไทยระบุถึงความเสี่ยงดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงดังกล่าวมีแนวโน้มสูงที่จะเกิดขึ้นในอีก 24 เดือนข้างหน้า เนื่องจากมีการคว่ำบาตรทั่วโลกสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ในช่วงเวลาที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากการสงครามการค้า และการคว่ำบาตรในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้มีการฟอกเงินที่เพิ่มขึ้น

ห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain fraud)

1 ใน 8 ของผู้ตอบแบบสำรวจทั่วโลกประสบเหตุการณ์การฉ้อโกงในห่วงโซ่อุปทาน อันเป็นผลพวงจากโควิด-19 โดย 1 ใน 5 มองว่า การฉ้อโกงในห่วงโซ่อุปทานมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น แต่มีเพียง 1 ใน 10 จากบริษัทไทยเท่านั้นที่มองว่าการฉ้อโกงในห่วงโซ่อุปทานเป็นความเสี่ยง

แม้ว่าผลจากการสำรวจจะค่อนข้างต่ำ แต่เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ PwC ยังคงเห็นผลกระทบจากการขาดแคลนสินค้าและวัตถุดิบ

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสำรวจ

90%

จากบริษัทไทยยังแจ้งว่า มีข้อจำกัดในการรับรู้ความเสี่ยงตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งรวมถึงการมีกระบวนการหรือเทคโนโลยีในการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอ การขาดบุคลากรในการระบุและบริหารจัดการความเสี่ยง

นอกจากนี้ หลาย ๆ องค์กรยังต้องปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการแรงงาน เช่น การสลับกันเข้ามาปฏิบัติงานที่โรงงาน หรือที่สำนักงาน เป็นต้น

เนื่องจากประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการผลิตที่สำคัญ เราจึงไม่สามารถละเลยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากห่วงโซ่อุปทานได้ โดยผู้ตอบแบบสำรวจจากบริษัทไทยได้มีการริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมพนักงานให้มีความตระหนัก การประเมินความเสี่ยง การปรับปรุงการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับให้ดีขึ้น ตลอดจนการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงในห่วงโซ่อุปทาน

อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบแบบสำรวจต่ำกว่า

10%

ที่มีการสอบทานและติดตามความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทานในเชิงรุก ส่งผลให้การระบุรูปแบบการทุจริตในห่วงโซ่อุปทานค่อนข้างต่ำ จึงอาจตกเป็นเป้าหมายได้ง่าย

การรายงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล หรือ ESG (Environmental, Social and Governance reporting fraud)

แม้ความไว้วางใจ (Trust) จะเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลง และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร แต่ในขณะเดียวกัน ความไว้วางใจก็มีความอ่อนไหว เพราะความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยสามารถทำลายชื่อเสียงได้

ทั้งนี้ ความรับผิดชอบด้าน ESG มีความสำคัญมากขึ้นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น ความถูกต้องในการรายงาน ESG จึงเป็นสิ่งสำคัญ

อย่างไรก็ดี ผลการสำรวจพบว่ามีเพียง

8%

ขององค์กรที่เผชิญกับการฉ้อโกง ESG ในช่วง 24 เดือนที่ผ่านมา โดยยังไม่มีบริษัทไทยระบุถึงความเสี่ยงดังกล่าว แต่มีแนวโน้มในการทุจริตเรื่อง ESG ที่เพิ่มขึ้น เช่น การบิดเบือน หรือตกแต่งรายงาน ESG ในขณะที่การเพิ่มการลงทุนด้านบุคลากรและเทคโนโลยีจะช่วยเสริมความแข็งแกร่งในการบริหารจัดการความเสี่ยง ESG องค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความตระหนักเกี่ยวกับ ESG โดยมีเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ

บทสรุป

นอกเหนือจากกระบวนการประเมินความเสี่ยงจากการทุจริตในองค์กร (Fraud risk assessment) ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมเชิงป้องกัน เพื่อให้ทราบถึงความเสี่ยง และรูปแบบการทุจริต ยังมีข้อควรพิจารณาอีก 3 ประการ ที่ช่วยเสริมความแข็งแกร่งในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการทุจริต และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการเงิน

1

สอบทานกระบวนการปฏิบัติงานจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยระบุโอกาส หรือเหตุการณ์ที่ผู้ไม่หวังดีจะใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ หรือบริการของบริษัทที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายทางการเงิน กฎหมาย หรือชื่อเสียงขององค์กร ตลอดจนทราบถึงสาเหตุของปัญหา แนวทางการป้องกัน และรับมือ

2

สร้างสมดุลที่เหมาะสมระหว่างประสบการณ์ของลูกค้า (Customer experiences) และการควบคุม (Fraud controls) ช่องทางการติดต่อกับลูกค้าต้องสามารถทำให้ผู้ใช้งานได้รับประสบการณ์ที่ดี ในขณะที่เดียวกันก็สามารถตรวจพบและยับยั้งการทุจริตได้ โดยสอบทานและปรับปรุงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง กลยุทธ์ และกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดปริมาณการแจ้งเตือนที่ผิดพลาด (False positives) ที่มักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ

3

การรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเข้าไว้ด้วยกัน สัญญาณแจ้งเตือนที่ผิดพลาดอาจเกิดจากการที่ไม่ได้เชื่อมโยงข้อมูลจากระบบงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน หรือการพึ่งพาการสอบทานโดยบุคลากรเป็นหลัก (Manual reviews) ดังนั้นการบริหารจัดการข้อมูลแบบรวมศูนย์ (Centralised) ที่สามารถติดตามกระบวนการปฏิบัติงานจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ และแจ้งเตือนรายการธุรกรรมที่น่าสงสัย จึงมีความสำคัญ

การป้องกันการฉ้อโกง และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นความท้าทาย องค์กรต่าง ๆ จึงควรมีการทบทวน และพิจารณาปรับปรุงทั้งในด้านธรรมาภิบาล บุคลากร กระบวนการปฏิบัติงาน รวมถึงพิจารณาใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม อย่างต่อเนื่อง เพื่อปกป้ององค์กรจากภัยคุกคามและอาชญากรรมที่แสวงหาประโยชน์ที่มีพึงได้รับ

หากคุณสนใจ
สามารถติดต่อเราเพื่อขอรับข้อมูลเพิ่มเติม

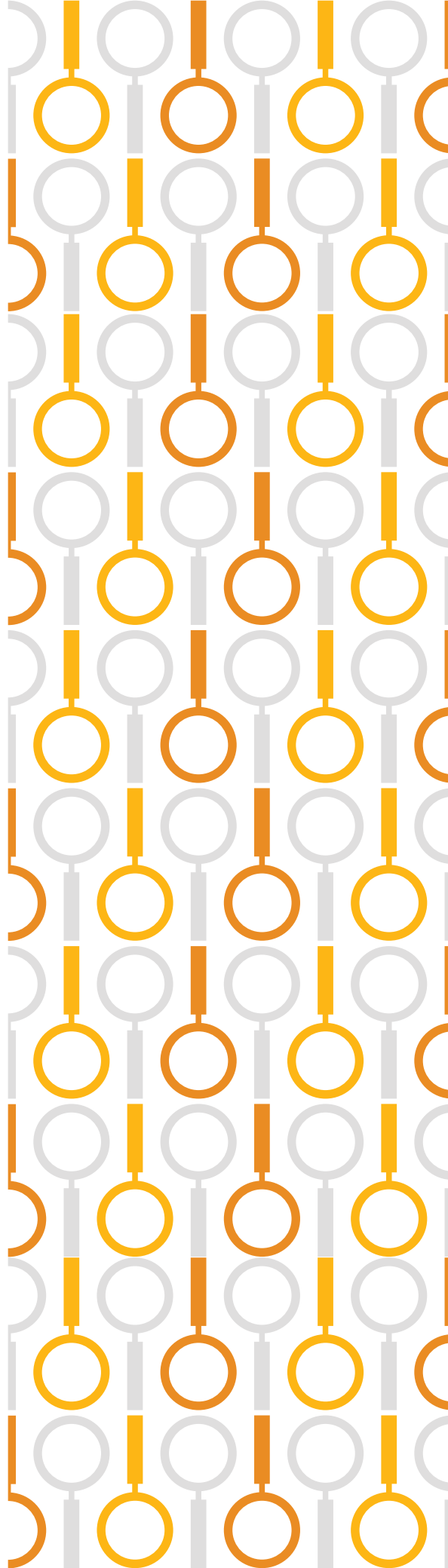
พันธ์ศักดิ์ เสตเสถียร

หุ้นส่วนสายงานที่ปรึกษาด้านความเสี่ยง

บริษัท PwC ประเทศไทย

โทร: +66 (0) 2844 1000 ext. 1043

อีเมล: phansak.sethsathira@pwc.com

www.pwc.com/th

© 2022 PwC. All rights reserved. PwC refers to the Thailand member firm, and may sometimes refer to the PwC network. Each member firm is a separate legal entity. Please see www.pwc.com/structure for further details.